Ви запрошуєте його до себе на обід у четвер; прийде кілька чоловік, що хотіли б із ним познайомитись.

— Тільки не переплутай і не з'явись у середу,— попереджуєте ви, пам'ятаючи про давнішні непорозуміння.

Він безтурботно сміється, розшукуючи по всій кімнаті свого записника.

— Середа відпадає,— каже він.— Я в цей день маю малювати ескізи костюмів на прийомі в лорд-мера, а в п'ятницю від'їжджаю до Шотландії, щоб устигнути на відкриття виставки в суботу. Гадаю, цього разу все буде як слід. Але куди, в чорта, він подівся — мій записник? Та нічого, я запишу ось тут, бачиш?

Ви стоїте поряд і стежите, як він позначає день візиту на великому аркуші поштового паперу і пришпилює його над своїм письмовим столом. Після цього ви заспокоєно виходите.

— Сподіваюся, він не забуде,— кажете ви дружині в четвер, передягаючись до обіду.

— А ти певен, що він тебе зрозумів? — підозріливо запитує вона. І ви маєте таке відчуття, що, хоч би що сталося, провина впаде на вас.

Восьма година, зібралися всі гості. О пів на дев'яту покоївка таємниче викликає з кімнати вашу дружину й повідомляє, шо в разі дальшої затримки куховарка скидає з себе всяку відповідальність.

Повернувшись, дружина натякає, що як взагалі обідати, то вже нема чого зволікати. Вона просто не сумнівається, що ви тільки прикидаєтесь, ніби його чекаєте: було б чесніше й мужніше відразу сказати правду, що ви забули його запросити, та й годі.

Коли подадуть суп, ви починаєте розповідати різні історії про його забудькуватість. З появою на столі риби порожній стілець неначе кидає похмуру тінь на всіх присутніх, а за ростбіфом розмова переходить на померлих родичів.

У п'ятницю о чверть на дев'яту він підлітає до ваших дверей і завзято дзвонить. Почувши знайомий голос у передпокої, ви виходите назустріч.

— Пробач, що я спізнився,— весело гукає він.— Йолоп-візник запроторив мене на Альфред-плейс замість...

— А чого ти, власне, заявився? — уриваєте ви це красномовство, аж ніяк не захоплені його появою. Ви з ним давні приятелі, отож можна говорити без фальшивої делікатності.

Він сміється і плескає вас по плечу.

— Як чого, мій любий? Обідати! Я помираю з голоду.

— Ну, в такому разі ти тут нічим не поживишся, можеш подаватись куди-інде,— бурчите ви у відповідь.

— Що за чортівня? — дивується він.— Ти ж сам запрошував мене обідати!

— Запрошував, але на четвер. А сьогодні п'ятниця.

Він недовірливо витріщає на вас очі.

— Тоді чого ж це в голові у мене застряла п'ятниця?

— А того, що твоя голова така: в ній неодмінно застряне п'ятниця, коли треба четвер,— пояснюєте ви.— Я гадав, що сьогодні ти їдеш в Единбург.

— О боже! — вигукує він.— Та звичайно ж! — І без дальшої мови він вилітає на вулицю й гукає той самий кеб, яким щойно приїхав.

Повернувшись до кабінету, ви уявляєте собі, як він до самої Шотландії їде у фраку, і зловтішно думаєте, ще завтра вранці він пошле готельного швейцара до крамниці купувати готовий костюм.

Ще гірше буває, коли він сам виступає в ролі господаря. Пригадую, одного разу був я в нього на яхті. О першій годині дня ми сиділи вдвох на кормі, звісивши ноги у воду; було те десь так напівдорозі між Уоллінгфордом і Дейським шлюзом — околиця там малолюдна. Коли це з-за повороту річки вигулькує два човни, і в кожному по шестеро чепурно вбраних людей. Побачивши нас, вони заходились розмахувати хустинками й парасольками.

— Ти бачиш, до тебе вітаються,— сказав я.

— А тут так заведено,— відповів він, навіть не обертаючись у той бік. — Це, мабуть, якась компанія, що їздила в Абінгдон на гулянку.

Човни підпливли ближче. Коли вони були ярдів за двісті від яхти, літній добродій з першого човна підвівся й щось гукнув до нас.

Почувши цей голос, Маккей так здригнувся, що мало не впав у воду.

— Боже мій! Я зовсім забув!

— Що ти забув? — запитав я.

— Та це ж Палмери, й Греми, й Гендерсони. Я запросив їх усіх на сніданок, а на яхті ані крихточки їсти — тільки дві баранячих котлети й фунт картоплі. А я ще й хлопця-служку відпустив до вечора!

Іншого разу, коли ми з ним снідали в ресторані "Гогарт-молодший", до нас підійшов наш спільний знайомий, такий собі Голярд.

— Що ви маєте зараз робити, друзі? — поцікавився він" підсівши до нашого столика.

— Я лишуся тут і писатиму листи,— відповів я.

— Якщо у вас вільний час, їдьмо зі мною,— запропонував Маккей.— Я везу Ліну в Річмонд.— Ліна була тією його нареченою, про яку він пам'ятав. Як з'ясувалось опісля, в той час Маккей був заручений з трьома дівчатами відразу, але про двох інших він тоді зовсім забув,— позаду в колясці місце вільне.

— Дуже добре,— погодився Голярд, і вони разом від'їхали.

Години за півтори після цього похмурий і знесилений Голярд увійшов до курильної кімнати й упав у крісло.

— Хіба ви не поїхали з Маккеєм у Річмонд? — здивувався я.

— Поїхав,— відповів він.

— Сталась якась пригода?

— Так.

Відповіді були надто вже скупі.

— Коляска перекинулась?

— Ні, тільки я.

Голярдові нерви й мова були виразно розладнані, отож бажані пояснення я одержав лише трохи згодом.

— До Патні було все гаразд, тільки раз зіткнулися з трамваєм,— почав він.— Потім стали вибиратись нагору, коли це раптом Маккей звернув за ріг. Ви знаєте, яка в нього манера завертати — через тротуар і бруківку й навпростець на ліхтарний стовп. Я цього чекав, але випустив з уваги саме те місце. А коли прийшов до тями, побачив, що сиджу серед дороги й з десяток бовдурів витріщують на мене очі й щирять зуби.

При такій пригоді треба хоч кількох хвилин, щоб зміркувати, де ти й що сталося; коли ж я схопився на ноги, коляска вже була ген далеко. Я добрих чверть милі біг за нею й гукав на весь голос, а за мною мчала зграя хлопчаків і теж верещала щосили. Але все марно — мертвого, й то було б легше догукатись. Отож я сів у омнібус і повернувся назад.

— Якби їм хоч крихту здорового глузду, вони б зрозуміли, що сталося,— докінчив Голярд.— Адже коляска зразу поїхала швидше. Я ж бо не пір'їна.

Він сказав, що піде додому, бо таки добряче забився. Я порадив йому взяти кеб, проте він волів іти пішки.

Увечері я зустрів Маккея в театрі Сент-Джеймс. Була прем'єра, і він робив малюнки для "Графіка".

— О, а я тебе хотів бачити! — вигукнув він, підходячи ближче.— Слухай, возив я сьогодні в Річмонд Голярда чи ні?

— Возив,— сказав я.

— Ось і Ліна теж такої думки,— розгублено зауважив він.— Але слово честі: коли ми під'їхали до "Дому королеви", його в колясці не було.

— Звісно, що не було. Ти ж загубив його в Патні.

— Загубив у Патні?! — повторив він.— А я й не помітив.

— Зате він помітив. Спитай його. Він поділиться враженнями.

Всі казали, що Маккей зроду-віку не одружиться: де ж би хто подумав, що він спроможний запам'ятати відразу й день, і церкву, й дівчину! Та навіть як він і дійде до вівтаря, то забуде, навіщо прийшов, уявить, що він весільний батько, й віддасть наречену заміж за власного дружбу. Голярд гадав, що Маккей давно вже одружений і тільки забув про це. Я, зі свого боку, був упевнений, що як він і жениться, то забуде про це зараз же на другий день.

Але ми всі помилялись. Як не дивно, а весілля відбулося, і якщо Голярд мав рацію (а це зовсім не виключене), слід було чекати ускладнень. Що ж до моїх власних побоювань, то від них не лишилося й сліду, тільки-но я побачив його дружину. Це була мила й весела жіночка, однак зовсім не з тих, що дозволяють забути про себе.

Побралися вони навесні, і відтоді ми з ним не бачились. Якось, вертаючись із Шотландії, я зупинився на кілька днів у Скарборо. Після вечері я накинув плащ і пішов прогулятись. Сіявся дощ, але місячне перебування в Шотландії зробило мене байдужим до англійської погоди, і, крім того, мені хотілося побути на свіжому повітрі. Вітер віяв просто в обличчя, і я насилу ступав берегом. Раптом у темряві натикаюсь на якогось чоловіка, що скорчився під стіною курзалу, аби хоч трохи сховатись від негоди.

Я сподівався вже почути з його уст лайку, але він, мабуть, був занадто пригнічений і змучений, щоб виявляти обурення.

— Перепрошую,— сказав я,— я вас не завважив.

Незнайомий аж підскочив при цих моїх словах.

— Друзяко, це ти? — закричав він.

— Маккей! — вигукнув я.

— Боже, зроду я ще так не радів, когось зустрівши! — сказав він і щосили став трясти мені руку, мало не відриваючи її.

— Але що в дідька ти тут робиш? — здивувався я.— Ти ж мокрий як хлющ!

На ньому були тенісні штани й легка сорочка.

— Це правда. Але хто б його подумав, що піде дощ! Ранок був такий погожий.

Мене взяв острах, чи не потьмарився від утоми його розум.

— Чого ж ти не йдеш додому?

— Не можу. Я не знаю куди. Адресу забув. Ради бога, відведи мене куди-небудь і дай попоїсти. Я страх зголоднів.

— У тебе зовсім немає грошей? — спитав я, коли ми повернули до готелю.

— Ані пенса. Ми з дружиною прибули з Норка під одинадцяту. Речі лишили на вокзалі й пішли шукати помешкання. А коли влаштувались, я передягся й вийшов прогулятись. І ще попередив Мод, що повернуся до першої, обідати. Такий з мене йолоп — адреси ж я не взяв і не запам'ятав, в який бік пішов.

Це жах,— вів він далі.— Я навіть не уявляю, як її тепер знайти. Думав, може, вона вийде ввечері погуляти біля курзалу, і від шостої години стовбичив там біля входу. Я не мав навіть трьох пенсів, щоб увійти всередину.

— І ти не звернув уваги, яка то була вулиця або який вигляд мав будинок? — розпитував я.

— Ні. Я в усьому поклався на Мод і ні про що не клопотався.

— А в пансіони ти не пробував заходити?

— Де там не пробував! — гірко відказав він.— Увесь день я стукався скрізь й питав, чи не живе тут місіс Маккей. Здебільшого мені навіть не відповідали, а просто зачиняли перед носом двері. Я звернувся до полісмена, думав знайти якусь пораду, а цей бевзь тільки зареготав мені в лице. Мене взяла така злість, що я підбив йому око й мусив дати драла. Тепер мене, мабуть, розшукують... Пішов я в ресторан,— похмуро мовив він далі,— спробував попросити біфштекс у борг. Але хазяйка заявила, що вже чула цю байку, і в усіх на очах витурила мене. Коли б не ти, я б, мабуть, утопився.

Передягшись і повечерявши, він трошки заспокоївся, хоч становище його й справді таки було серйозне. Постійне їхнє помешкання замкнене, жінчина рідня виїхала за кордон. Не було людини, через яку він міг би передати їй листа, а вона повідомити його про себе. Хто зна, чи судилося їм ще раз зустрітися в цьому світі!

Він, безперечно, любив свою дружину, непокоївся про неї, дуже хотів її розшукати, а проте я щось не помічав, щоб він аж надто тішився перспективою майбутньої зустрічі з нею, якщо така зустріч і мала колись відбутись.

— Для неї це буде дивне,— задумливо бурмотів він, сидячи на ліжку й повагом стягуючи шкарпетки.— Еге ж, це для неї таки буде дивне.

Наступного дня, в середу, ми пішли до адвоката і виклали йому суть справи. Він довідався в усіх пансіонах Скарборо, і в четвер увечері Маккея (чисто і як героя в останній дії мелодрами) було приставлено додому, до дружини.

Коли ми після цього якось зустрілися з Маккеєм, я запитав, як же його привітала дружина.

— Та так, як я і сподівався,— відповів він. Але чого саме він сподівався, я так і не почув від нього.